

DE WATER

WATERBELEID EN -BEHEER IN UITVOERING, SEPTEMBER 2004, NUMMER 101

NIEUWS, ACHTERGRONDEN, MENINGEN

- 4** Waterbeheer in tijden van schaarste
- 7** Initiatieven bewoners Overdiepse polder beloond
- 12** Houdbaarheid polderstrategie verstreken
- 14** Chemische substantie lijkt veendijken natter te maken

COLOFON

DE WATER is een uitgave van het Directoraat-Generaal Water van het ministerie van Verkeer en Waterstaat in samenwerking met de partners van het Nationaal Bestuursakkoord Water (IPO, VNG, Unie van Waterschappen en het Rijk).

Het magazine geeft nieuws, achtergronden en meningen over regionaal, nationaal en internationaal waterbeleid en -beheer en de uitvoering daarvan en bericht over activiteiten in het kader van

De in dit blad gepubliceerde meningen weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs en uitsluitend het beleid van de hierboven genoemde organisaties. Geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen uit De Water is toegestaan, mits met bronvermelding.

REDACTIE:

Rob Bijnsdorp, Ine Bruijns, Henri Cormont (fotoreactie), Chantal de Haas, Kees Poot, Saskia Ras, Karin Teunissen, Maartje Thijssen, Inka Vogelaar, Wim van Wijk

FOTOGRAFIE:

Rijkswaterstaat, AGI (tenzij anders vermeld).

BASISONTWERP EN VORMGEVING:

Eindeloos, Den Haag.

DTP:

EUROSTAQ, Amsterdam.

DRUK:

Antilope, Lier (België).

REDACTIE- EN PRODUCTIEADRES:

Bijnsdorp Communicatie Projecten,
postbus 194, 1000 AD Amsterdam.
Telefoon: (020) 320 82 60, E-mail: info@bcp.nl.

ABONNEMENTENADMINISTRATIE:

De Water, postbus 194, 1000 AD Amsterdam
E-mail: info@bcp.nl.

ISSN: 0926-3462.

Dit magazine is gedrukt op chloorvrij papier.

Van de redactie

De Water en Nieuwsbrief Nederland leeft met Water samengevoegd

Met veel plezier brengen wij nummer 101 van De Water in een nieuwe opmaak. Ook de omvang is veranderd: geen twaalf pagina's meer, maar zestien. Een ander opvallend verschil is dat er kortere berichten in staan. Deze veranderingen zijn het gevolg van het samengaan van de Water met de nieuwsbrief Nederland leeft met Water.

Aan de omslag is dat te zien: het logo van de publiekscampagne Nederland leeft met water – de contouren van Nederland die deel uitmaken van een doorgaande golfbeweging – is erin te herkennen, terwijl als naam voor het nieuwe periodiek De Water is gehandhaafd.

De verschijningsfrequentie wordt zes keer per jaar.

De redactie is voornemens daarnaast twee keer per jaar met een special uit te komen. Als gevolg van het samengaan van beide bladen zijn ook de redacties ineengeschoven.

Schultz wil meer subsidie geven voor achterstallig baggerwerk

Staatssecretaris Schultz van Verkeer en Waterstaat wil 20 miljoen euro extra subsidie verlenen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van plassen, sloten en grachten in de bebouwde kom. Het initiatief wordt gesteund door de staatssecretaris van VROM, het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen.

In 2002 werd duidelijk dat er flinke achterstanden zijn in het baggeren binnen het stedelijk gebied. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft daarom in maart 2003 een speciale subsidieregeling ingesteld om de achterstanden weg te werken: SUBBIED. Het gaat om stadswater dat te ondiep is geworden door achterstallig onderhoud. Dat kan leiden tot overlast, zoals stank of onvoldoende waterafvoer bij een flinke regenbui. Het ministerie vergoedt maximaal éénderde van de kosten; met deze 20 miljoen extra subsidie kan dus voor 60 miljoen aan baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd.

De SUBBIED-regeling is een succes gebleken. Gemeenten en waterschappen hebben zo'n groot beroep op de regeling gedaan dat deze met 30 procent is overtekend. Van de toegewezen aanvragen zijn tientallen projecten in uitvoering. Een belangrijk resultaat van de regeling is dat de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen bij baggerwerkzaamheden is toegenomen.

Meer informatie

SenterNovem, de uitvoeringsorganisatie van de regeling,
tel. (030) 239 35 33, e-mail: subbid@novem.nl

GRATIS ABONNEMENT OP DE WATER

U wilt op de hoogte worden gehouden van ontwikkelingen in het waterbeleid en -beheer en de campagne Nederland leeft met Water? Vul dan onderstaande bon in voor een gratis abonnement en stuur deze gefrankeerd naar: De Water, postbus 194, 1000 AD Amsterdam. U kunt de gegevens ook per e-mail sturen naar: info@bcp.nl

BEDRIJF/INSTELLING

AFDELING

NAAM

ADRES

POSTCODE EN WOONPLAATS

E-MAILADRES

Draagvlak voor waterbeleid neemt toe, betrokkenheid kan nog beter

De bevindingen van de effectmeting van de derde fase van de campagne 'Nederland leeft met Water' in maart-april van dit jaar blijken positief: zo'n 90 procent van de ondervraagden herkende een of meer van de campagneuitingen, zo'n 80 procent vond het onderwerp enigszins tot zeer belangrijk en maar liefst de helft herkende het logo 'Nederland leeft met Water'. De helft van de ondervraagden gaf aan zich betrokken te voelen bij het onderwerp.

Vergeleken met overheids campagnes met een vergelijkbaar budget wordt 'Nederland leeft met Water' vooral opvallend en informatief gevonden. En ook grappig, zij het aan het eind van de campagneperiode ook iets vaker irritant. Ruim driekwart van het publiek is van mening dat de overheid extra aandacht moet besteden aan de bescherming tegen wateroverlast en overstromingen. Dat de overheid al bezig is met maatregelen begint men te beseffen. De kennis van wat dat inhoudt is duidelijk toegenomen: na afloop van de derde campagneperiode noemt ruim een kwart (28 procent) spontaan ruimtelijke maatregelen, zoals noodoverloopgebieden, waterbergingsgebieden of meer algemeen 'water de ruimte geven'. Vooraf was dat slechts 16 procent. Desgevraagd blijkt een meerderheid (toegenomen van 62 tot 72

procent gedurende de campagneperiode) het eens te zijn met het beleid. Het gemiddelde rapportcijfer voor het waterbeleid nam wat toe (van 6,3 naar 6,5) en het beleid werd na afloop van de campagneperiode vaker als geloofwaardig (45 procent) en effectief (38 procent) ervaren. Maar de acceptatie dat er structureel plaats moet worden ingeruimd voor waterberging nam onder bewoners in de buurt van water af van 80 procent naar 67 procent. Dit zou erop kunnen duiden dat de consequenties van dergelijke maatregelen beter beginnen door te dringen.

Water in de stad

De vierde campagneperiode, van eind september tot begin november, is gericht op het vergroten van het gevoel van betrokkenheid bij burgers door het zichtbaar maken van maatregelen en hun ruimtelijke consequenties in de stedelijke omgeving. Voor geïnteresseerden ligt de brochure 'Water in de Stad, sprekende voorbeelden' klaar.

Meer informatie: Saskia Ras, Directoraat-Generaal Water, (070) 351 8206, s.l.ras@dgw.minvenw.nl of <http://communicatie.nederlandleeffmetwater.nl>.

Subsidie vermindert regionale wateroverlast

Op 66 plekken in Nederland is of wordt binnenkort een begin gemaakt met de bestrijding van de regionale wateroverlast. Een voorwaarde van de subsidieverlening door het ministerie van Verkeer en Waterstaat is namelijk dat gemeenten en waterschappen binnen een half jaar starten met de uitvoering.

Bij de ondertekening van het Nationaal Bestuursakkoord Water, vorig jaar zomer, stelde het Rijk eenmalig 100 miljoen euro in het vooruitzicht om de regionale wateroverlast aan te pakken. Op 1 april van dit jaar ging de inschrijvingstermijn open. De voorstellen zijn op volgorde van binnenkomst behandeld en beoordeeld op kwalitatieve criteria. De 66 goedgekeurde plannen zijn van 43 gemeenten en 23 waterschappen. De plannen van de waterschappen zijn het meest omvangrijk,

waardoor zij ruim 50 miljoen euro ontvangen. Het aantal partijen dat de handen uit de mouwen gaat steken is veel groter dan 66, want veel projecten worden met meerdere gemeenten en waterschappen uitgevoerd.

Kaasschaaf

Uiteindelijk bleken de aanvragen van de eerste dag al 115 miljoen euro aan subsidiabele kosten te bevatten. Omdat hiermee het beschikbare budget werd overschreden, moest de kaasschaafmethode worden toegepast. De aanvragers ontvangen dus iets minder dan zij hadden gehoopt. De projecten richten zich vooral op het creëren van extra ruimte voor waterberging, het plaatsen van stuwen, het afkoppelen van regenwater en het verbeteren van riolering.

In alle provincies worden minimaal twee uitvoeringsplannen ondersteund. Gelder-

land (11), Zuid-Holland (10) en Noord-Brabant (9) scoren het hoogst. In de provincie Utrecht wordt het kleinste subsidiebedrag (2,5 miljoen euro) ontvangen. De hoogste bedragen gaan naar Zuid-Holland (18,7 miljoen euro), Noord-Brabant (14,7 miljoen euro) en Drenthe (12,4 miljoen euro).

De conclusie mag zijn dat de gekozen systematiek inderdaad de beoogde impuls heeft gegeven. De aanvragers hebben zich ingespannen om snel met goede plannen te komen.

Binnen een half jaar zal door heel Nederland te zien zijn dat er actie wordt ondernomen om de regionale wateroverlast te bestrijden.

Meer informatie: Jolle Landman, Directoraat-Generaal Water, e-mail: jolle.landman@dgw.minvenw.nl

Limburg heeft 'watertoetsloket' voor gemeenten

Sinds twee maanden hebben de Limburgse waterbeheerders één gezamenlijk 'watertoetsloket'. De provincie, de waterschappen en Rijkswaterstaat denken zo de gemeenten in hun beheergebied klantgericht van dienst te kunnen zijn. Gemeenten kunnen bij het loket terecht voor advies over hoe zij het aspect water in een vroegtijdig stadium van planvorming bij de opstelling van ruimtelijke adviezen kunnen betrekken. De twee filialen

van het watertoetsloket zijn ondergebracht bij de waterschappen, dat wil zeggen één in Blerick en één in Sittard.

Meer informatie
Loket waterschap Peel en Maasvallei: tel. (077) 389 11 23, e-mail: watertoets@wpm.nl
Loket Waterschap Overmaas: tel. (046) 420 57 00, e-mail: watertoets@overmaas.nl

Waterbeheer in tijden van schaarste

Een jaar geleden is het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) getekend. Gezamenlijk gaan het Rijk, de waterschappen, de provincies en de gemeenten het teveel - of juist het tekort - aan water te lijf. Tegelijkertijd proberen ze de waterkwaliteit te verbeteren. De start was veelbelovend. Voor projecten die de rivieren de ruimte moeten geven, had het kabinet geld gereserveerd. En om de regionale overheden te stimuleren de wateroverlast aan te pakken, stelde de rijksoverheid honderd miljoen euro beschikbaar, die inmiddels ook al zijn vergeven. Toch klinken de laatste tijd zorgelijke geluiden over het vervolg, leert een rondgang bij de Unie, het IPO en de VNG.

BETONROT KNAAGT AAN SLUIS.
VANGNET VOORKOMT SCHADE
AAN PASSERENDE SCHEPEN.

'We wisten, dat aan de hoge ambities van het NBW een prijskaartje met een hoog bedrag hing.' Gerard Beukema, algemeen directeur van het Interprovinciaal Overleg, vindt het daarom jammer dat het Rijk niet méér wilde bijdragen dan honderd miljoen, terwijl het op orde brengen van het regionale systeem op acht miljard euro is geraamd. 'Toch zijn wij daar uiteindelijk mee akkoord gegaan, in het perspectief van een evaluatie in 2006. Nu is het beleid ook zonder verdere rijksbijdrage wel uit te voeren en kunnen de waterschappen de kosten wel voor hun rekening nemen - die verrekenen hun uitgaven immers met de burgers, de ingelanden -, maar dat betekent wel een stijging van de lokale lasten. En dan doet zich de moeilijkheid voor dat hetzelfde Rijk, bij monde van minister Zalm, begint te sputteren, want hij vindt dat de lokale lasten niet te hoog mogen oplopen.'

Bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten klinkt de verontrusting over de financiële paragraaf van het NBW nog sterker door. Cor van Tilborg, lid van de directieraad van de VNG: 'Wij vrezen dat we ons aandeel niet kunnen leveren, doordat het Rijk onze financiële armslag inperkt.' Hij doelt op de voornemens die het kabinet met de onroerendzaakbelasting (OZB) heeft. 'Het kabinet wil de OZB halveren door het gebruikersdeel af te schaffen en voor het

resterende deel ook nog een plafond in te stellen voor de tarieven. Zo mogen de tarieven in 2005 maximaal met 1,5 procent stijgen. Dit alles betekent dat de gemeenten een instrument uit handen wordt genomen, waarmee zij hun aandeel in de wateropgave kunnen financieren.' Eigenlijk is alleen Sybe Schaap, voorzitter van de Unie van Waterschappen, te spreken over de opstelling van 'Den Haag': 'Het Rijk heeft zich van zijn goede kant laten zien. Het heeft twee miljard gereserveerd voor de ruimte-voor-de-rivier-projecten die een afvoer van 16.000 kubieke meter mogelijk moeten maken. Daarnaast is er ook nog eens 100 miljoen beschikbaar gesteld om een stimulans te geven aan de regionale projecten. En dat bedrag is deze zomer ook al toegekend, verdeeld over 66 projecten.'

Risicoanalyse

Alle drie zijn ze het erover eens dat de aandacht voor het water ook in tijden dat het economisch minder goed gaat, niet mag verslappen. Schaap: 'We moeten de NBW-opgave nakomen. En daar is een goede onderbouwing voor te geven, gewoon door de zaak economisch te bekijken en een risicoanalyse uit te voeren. Aan de hand daarvan weeg je af, wat het kost als we niets doen, welk risico we dan lopen, en vervolgens zet je dit bedrag af tegen de kosten die je

maakt om dat risico te voorkomen.' Volgens hem levert een risicoanalyse zonder meer als antwoord op dat de wateropgave verantwoord is. 'Als je die uitgaven niet doet, kan de economische schade wel eens vele malen hoger liggen dan de kosten die je maakt om de schade te voorkomen. Daarmee is de vraag of het betaald moet worden, in mijn ogen positief beantwoord: nu investeren levert winst op, want je spaart later schadebetalingen uit.'

Van Tilborg is stelliger ('Marchanderen op onderhoud is het slechtste wat we kunnen doen, in schrale tijden'), waar Beukema voorzichtiger is als hem naar de economische betekenis van water wordt gevraagd. 'De economische betekenis laat zich moeilijk in getallen vatten. In het NBW is een grove indicatie gegeven van de financiële omvang van de wateropgave. Om het regionale watersysteem op orde te brengen is tot en met 2015 een slordige acht miljard euro nodig. En daar komen de uitgaven voor de waterkwaliteit onder het regime van de Kaderrichtlijn Water (KRW) nog eens bij. Op verzoek van de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris aan het Centraal Planbureau gevraagd om een indicatie te geven van de maatschappelijke kosten en baten van de KRW.'

Schaap denkt dat een kostenanalyse van de kwaliteitskanten van water ook zal aantonen dat investeren loont. 'Tenminste als we het hebben over de afvalwaterketen en het zuiveren van afvalwater. Optimalisaties in de keten besparen geld. Een goed rioolstelsel en zuivering van afvalwater betaalt zich bijvoorbeeld terug in de volksgezondheid. Anders ligt het bij de vraag of we het water zo schoon moeten maken dat het ecologisch iets oplevert. Dergelijke investeringen betalen zich in economische termen niet terug. Als we dat willen - overigens, dit krijgen we vanuit Brussel opgelegd - kost het een hoop geld dat je economisch gesproken niet terugverdient.'

Als de KRW en zijn implicaties aan de orde komen, wordt het Van Tilborg vreemd te moede. 'Hooglijk verbaasd ben ik dat Nederland zich keer op keer in het pak heeft laten naaien door in Brussel in te stemmen met deze en andere richtlijnen, zonder precies te weten wat de consequenties zijn. Maar dát met de uitvoering van de KRW-voorschriften veel geld zal zijn gemoeid, staat vast.'

Verbreed rioolrecht

Van Tilborg wijst op de stap die de VNG heeft gezet om de dreigende financiële problemen het hoofd te bieden. 'In een brief aan regering en parlement hebben we het onderwerp verbreed rioolrecht aangekaart. Kijk, als gemeenten beknot worden in hun beperkte mogelijkheden om zelf inkomsten binnen te halen - de OZB -, zullen ze naar andere mogelijkheden willen omzien. Het rioolrecht is zo'n mogelijkheid. Maar dan moeten gemeenten aan deze doelstelling wel een ruimere besteding mogen geven. Denk aan de financiering van afkoppelingsprojecten. Nu komen ze nog juridisch in de problemen als die uit de opbrengst van het rioolrecht worden betaald.' Bij het parlement heeft de VNG steun voor haar verzoek gekregen. Begin juli nam de Tweede Kamer een motie aan, waarin zij de regering vraagt het verzoek om het verbrede rioolrecht te honoreren.

In het geval het kabinet anders besluit, voorziet Van Tilborg problemen bij de uitvoering van het NBW: 'Vergeet niet dat naast de handtekening van de VNG onder dat akkoord als proviso staat dat er financiële dekking moet zijn. Kan onze handtekening geldig blijven als onze wensen ten aanzien van dat verbrede rioolrecht niet worden vervuld?' Schaap erkent de problemen van de gemeenten. De situatie van de waterschappen, met hun omslagstelsel, beziet hij wat luchtiger. Hij bepleit voor de NBW-opgaven een gebiedsgerichte aanpak. Ter illustratie geeft hij aan dat er

FOTO: HSAHR
RWZI HARNASCHPOLDER IN AANBOUW

in het waterschap waar hij zelf dijkgraaf is, Groot Salland, volop gewerkt wordt aan de uitvoering van de afspraken die in de Bestuursovereenkomst Water zijn gemaakt. 'Wij werken sterk met de werkwijze van Waterlood, vaak samen met andere partijen, zoals binnen landinrichting. Elk jaar voeren we zo'n 2,5 procent van onze taakstelling uit, zodat we over veertig jaar, dus tegen 2050, klaar zijn, precies wat de bedoeling van WB21 is.' Maar Schaap geeft toe dat zijn waterschap het makkelijk heeft. 'Wij kunnen de maatregelen voor vasthouden, bergen en afvoeren in elkaar steken en spreiden over tal van kleine projecten, maar in gebieden waar de berging geconcentreerd moet plaatsvinden, sta je in één keer voor een grote investering. Dan liggen de zaken anders.'

Verder denkt hij dat er veel te winnen is door zorgvuldig op de uitgaven te letten. 'Als voorzitter van de Unie van Waterschappen zal ik waar mogelijk nagaan of geld wel efficiënt wordt uitgegeven. Beter geformuleerd: de noodzaak van betalingen zien te voorkomen.'

Een methode daarvoor heeft hij al in gedachten. 'Binnen de waterschappen hebben we al een paar keer een benchmark zuivering uitgevoerd. Die benchmark moeten we uitbreiden tot de hele afvalwaterketen.'

Daarnaast zal Schaap zich beijveren voor een betere samenwerking tussen de waterschappen onderling. 'Ik ben ervan overtuigd dat we alleen al veel kunnen besparen door de waterschapslasten gezamenlijk te innen, in plaats van ieder afzonderlijk.' Dat vergt een cultuuromslag bij de afzonderlijke schappen, maar wat dat betreft heeft Schaap het al iets makkelijker nu er na de laatste fusiegolf nog maar 37 kikkers in de kruiwagen zitten en dat aantal na 1 januari 2005 nog verder terugzakt tot 27.'

Geen waterketenbedrijf

Ook in de samenwerking tussen waterschappen en gemeenten is geld te verdienen, toont Schaap met een voorbeeld uit eigen huis aan. 'De gemeente Zwolle en mijn eigen waterschap hebben een paar jaar geleden enkele miljoenen weten te besparen. Hoe? Er was in Zwolle behoefte aan uitbreiding van de zuiveringscapaciteit. Wij wilden dat doen door de rwzi te vergroten, maar Zwolle drong aan op de bouw van een tweede rwzi.'

Voor ons was dat natuurlijk een veel duurdere optie, maar wat de gemeente bespaarde, was twee keer zo veel als dat het ons kostte. Zwolle hoefde veel minder lange persleidingen aan te leggen, plus dat er overstorten werden gesaneerd. We hebben afgesproken de plussen en minnen bij elkaar op te tellen en de uitkomst eerlijk te delen.' Dit voor beide partijen lucratieve project krijgt binnenkort een vervolg. Schaap: 'We denken nog eens 7 tot 11 miljoen euro te kunnen besparen door de opvangcapaciteit bij de rwzi's te vergroten, zodat Zwolle geen dure bergbezinkbassins hoeft aan te leggen. Die winst delen we ook weer.' Deze vorm van samenwerken tussen gemeenten en waterschap lijkt de inleiding tot een pleidooi voor een waterketenbedrijf, maar daar blijkt Schaap niet op af te stevenen. Integendeel, hij blijkt een fervent tegenstander te zijn. 'Of je nu tussen twee zelfstandige organisaties tot maatwerk moet komen, of binnen twee afdelingen van één bedrijf, overleg blijft nodig. Waarom zou je je dan al die reorganisatieperikelen op de hals halen die samenhangen met het opzetten van een ketenbedrijf? Al dat fuseren slokt minstens twee jaar alle energie van mensen op en die kun je beter aanwenden voor de zaak waar het om gaat. En dat is in dit geval het maken van de efficiency-slag.' Schaap vindt Van Tilborg aan zijn zijde in zijn verzet tegen de vorming van een waterketenbedrijf. Van Tilborg: 'Ik begrijp werkelijk niet waarom we in Nederland voortdurend willen discussiëren over een ander bestel. Waar je de grenzen tussen bevoegdheden van de verschillende overheden ook legt, je moet toch samen maken waartoe je hebt besloten. Laat die scheidingen toch liggen waar ze historisch zijn komen te liggen. Ik zie met geen mogelijkheid de wonderbaarlijke resultaten die staatssecretaris Van Geel van het ketenbedrijf verwacht.' Bovendien acht Van Tilborg het niet nodig, want hij kan meer goede vormen van samenwerking noemen die er tussen gemeenten en waterschappen van de grond komen dan alleen Zwolle. 'Ik denk aan de nieuwe rioolwaterzuiveringsinrichting in de Harnaschpolder bij Delft. Verder zijn ook in Hengelo, Apeldoorn en Gorinchem dergelijke optimalisatiestudies uitgevoerd.'

Waar Schaap al aangaf niet te willen doen voorkomen dat er helemaal niets gebeurt nu het economisch tegenzit, vindt ook Beukema dat de uitvoering van het Bestuursakkoord niet stroef verloopt. 'Er loopt al veel en we moeten bedenken dat het tijd kost om de koers te verleggen van een meer technisch naar een meer natuurlijk waterbeheer. Waar we wel voor moeten oppassen in deze tijden van economische schaarste, is dat we toch weer zwichten voor de technische oplossing.'

Daar wil ook Van Tilborg voor waarschuwen: 'Je moet ook niet in de verleiding komen om nu maar op te houden met het geven van meer ruimte aan de rivier. Het lijkt mij eerder voor de hand te liggen om eens naar de normen te kijken. In tijden van schaarste mag je daar kritischer naar kijken.'

WvW

Meer informatie
IPO, Gerard Beukema, GBeukema@ipo.nl
VNG, Cor van Tilborg, Cor.vanTilborg@vng.nl
UvW, Sybe Schaap, tel. (038) 455 72 12

Initiatieven bewoners Overdiepse polder beloond

De bewoners van de Overdiepse polder worden beloond voor het zoeken naar ruimte voor water in hun polder. De polder werd in 2000 aangewezen als zoekgebied voor Ruimte voor de Rivier. De bewoners hebben toen de handen ineengeslagen en een eigen plan ontwikkeld: boerderijen op terpen. In juni heeft staatssecretaris Schultz van Haegen groen licht gegeven voor de uitwerking van dit plan als koploperproject in de PKB Ruimte voor de Rivier. Nog dit jaar begint de planstudie.

RUIMTE VOOR DE RIVIER

'Wij wilden zo kort mogelijk in onzekerheid verkeren', vertelt Sjaak Broekmans, 'want dat is niet goed voor ons, vooruitstrevende, actieve boeren.' Broekmans is voorzitter van de Bewonersvereniging Overdiepse Polder. Hij vertelt hoe het begon. 'Op een informatieavond van de provincie in 2000 stond onze polder al ingekleurd als zoekgebied voor waterberging. Dezelfde avond nog hebben wij met een aantal boeren onze strategie bepaald. We zouden ons op alle mogelijke manieren kunnen verzetten en een juridische strijd kunnen gaan voeren. Maar die strijd zou heel lang kunnen duren, en we zouden dan lang in onzekerheid zitten. Liever wilden we gaan meedenken om zo invloed uit te oefenen. Dan zou het vast korter duren voordat we duidelijkheid kregen.'

De inwoners van de polder, zo'n honderd mensen, hebben zich meteen verenigd in de bewonersvereniging. Kort na de gedenkwaardige avond zaten de boeren al met de toenmalige gedeputeerde van Noord-Brabant, Jan Boelhouwer, om de tafel om hun ideeën te bespreken. Broekmans: 'Boelhouwer vroeg ons om op één kantje aan te geven aan welke voorwaarden de provincie zou moeten voldoen om de polder voor waterberging te kunnen gebruiken. Dat hebben we gedaan. We vinden het belangrijk dat het land niet vaker dan gemiddeld eens in de 25 jaar overstroomt. Verder is voor ons belangrijk dat onze producten niet jarenlang onverkoopbaar zijn na een inundatie.'

Plan van de bewoners

De vereniging heeft een anonieme enquête gehouden onder de bewoners. Daaruit bleek dat de helft bereid was te vertrekken als de plannen zouden doorgaan, mits er een goede vergoeding tegenover zou staan. De andere helft zou in de polder willen blijven wonen. Deze uitkomst hebben de bewoners gebruikt bij de opstelling van hun plan.

Broekmans: 'Ons plan is om alle boerderijen af te breken, en er zo'n tien op terpen te herbouwen. De overige boeren kunnen naar elders vertrekken. De primaire waterkering aan de noordkant wordt verlaagd, waardoor het achterliggende gebied bij extreem hoog water, gemiddeld eens in de vijftig jaar, overstroomt. Er komt een nieuwe primaire waterkering aan de zuidkant van de polder, langs het Oude Maasje. Daar bovenop komt een weg, waaraan dan de terpboerderijen komen te liggen. De terpen zullen zo'n twee hectare groot moeten worden. Niet alleen de boerderijen zelf moeten er op komen, maar ook de stallen en het kuilvoer voor de dieren. Omdat er minder boerderijen in de polder overblijven, krijgen we vanzelf een meer extensieve landbouw. Ook hebben we gekeken naar de mogelijkheden voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers en willen we de recreatiemogelijkheden vergroten', aldus Broekmans.

Spiegelproject

Het eerste kantje papier van de bewoners is uitgegroeid tot een volwaardig plan, dankzij het feit dat het project in de tussentijd is aangemerkt als 'spiegelproject'. Spiegelprojecten zijn praktijkprojecten op het gebied van water en ruimte die samen met verantwoordelijke overheden en direct belanghebbende partijen op vrijwillige basis worden uitgevoerd. Bij het Spiegelproject Overdiepse Polder waren naast de bewoners de provincie Noord-Brabant, de gemeentes Waalwijk en Geertruidenberg, het Hoogheemraadschap West-Brabant en Waterschap de Dongestroom (nu Waterschap de Brabantse Delta), de Gebiedscommissie De Wijde Biesbosch, de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie ZLTO, de ministeries van V en W, LNV, VROM, het bureau Benedenrivieren en de Stichting Habiforum betrokken. Het plan Overdiepse polder is als spiegelproject

technisch uitgewerkt en de effecten op de waterstand, de technische haalbaarheid en de kosten zijn onderzocht.

Varianten

Ben van den Reek, senior beleidsmedewerker bij de provincie Noord-Brabant en voorzitter van de Begeleidingsgroep Spiegelproject Overdiepse polder, vertelt dat enkele varianten zijn doorgerekend, waarbij rekening is gehouden met de wensen van de bewoners. Van den Reek: 'De variant waarbij de polder zowel beschikbaar is voor landbouw als voor waterberging en waarbij de opstallen worden herbouwd op terpen aan de rand, heeft het grootste effect op de waterstand en is per centimeter waterstandverlaging het meest efficiënt. Verder blijven daarbij de openheid van het gebied en de agrarische functie gehandhaafd.'

Broekmans gaat uit van de verplaatsing van misschien wel acht bedrijven, maar Van den Reek is voorzichtiger: 'Misschien is het niet eens nodig, of gaat het om maar enkele bedrijven. Daar durf ik geen harde uitspraak over te doen. Mochten bedrijven toch moeten verdwijnen, dan moeten zij uiteraard gecompenseerd worden met grond of geld.' Vorig jaar zijn de resultaten van het Spiegelproject aan gedeputeerde Verheijen aangeboden. Deze is er mee naar de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat gegaan, de voorzitter van de Stuurgroep Ruimte voor de Rivier. Een half jaar later, op 2 juni, kondigde de staatssecretaris aan dat het plan als koploperproject van Ruimte voor de Rivier zal worden uitgevoerd.

Koploperproject

Ben van den Reek legt uit wat het begrip 'koploperproject' voor de Overdiepse polder betekent: 'In het traject van de Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier worden tientallen maatregelen verkend in verschillende varianten. Vanaf 2006 worden de meest succesvolle maatregelen uitgewerkt in een zogenaamde planstudie. Daarin worden vragen beantwoord als: hoe moeten de waterlopen worden ingericht, moeten bestemmingsplannen worden gewijzigd, moet er een milieueffectrapportage komen en hoe hoog moeten de dijken worden? Dat de Overdiepse Polder nu al de planstudiefase ingaat, betekent een tijdswinst van ten minste twee jaar.'

Het is vooral aan de provincie te danken dat de Overdiepse Polder als koploperproject gaat draaien. Verkeer en Waterstaat heeft op zijn vroegst pas in 2007 geld voor een

planstudie in het kader van Ruimte voor de Rivier. Dat zou een ramp zijn voor de boeren, die juist door hun inzet en enthousiasme hoopten op verkorting van de procedures. Van den Reek: 'De provincie heeft ervoor gezorgd dat de benodigde financiën voor de planstudie, geraamd op 10 miljoen euro, nu al beschikbaar komen. Dat durven we te doen, omdat de Overdiepse polder inmiddels in alle Ruimte-voor-de-Riviervarianten van het Rijk is opgenomen.'

Van den Reek erkent dat de provincie daarmee twee doelen tegelijk dient. In het kader van een eerdere dijkversterking, waarbij een keersluis in een zijtak van de Bergse Maas is aangelegd, moet de provincie nog compenserende maatregelen in de Bergse Maas uitvoeren. Er moeten nevengeulen worden gegraven. De kosten hiervan zijn geraamd op 12 miljoen euro. Nu kan de provincie de maatregelen combineren met het project Overdiepse polder. Een win-win-situatie dus.

De totale uitvoeringskosten van het project Overdiepse polder zijn geraamd op 80 miljoen euro.

Contact

'Niet alleen oud-gedeputeerde Jan Boelhouwer heeft veel energie in de Overdiepse polder gestoken, dat geldt ook voor de huidige gedeputeerde Lambert Verheijen en burgemeester Jan de Geus van de gemeente Waalwijk. Zij hebben er hard aan getrokken', zegt Broekmans. Hij vindt dat de persoonlijke betrokkenheid van velen een belangrijke succesfactor van dit project is. 'Het contact met de gedeputeerde, hier aan tafel in onze boerderij, was goed. We kregen het gevoel serieus te worden genomen. Dat was belangrijk, want velen in de polder waren banger voor de overheid dan voor het water.' Met gemengde gevoelens kijkt Broekmans terug op de contacten met Rijkswaterstaat. 'Rijkswaterstaat is een log lichaam, dat vaak lang tijd nodig heeft om antwoord te kunnen geven op een vraag. Als wij als ondernemers zo werkten, gingen we failliet.' Tegelijkertijd erkent Broekmans dat voor berekeningen soms veel tijd nodig is én dat Rijkswaterstaat een grote ommezwaai heeft gemaakt. 'Vroeger hield Rijkswaterstaat altijd vast aan de formele procedures. Nu is men flexibeler en houdt men veel meer rekening met de ideeën in het veld.'

Van den Reek wil gauw beginnen met de planstudie. 'We kunnen de bewoners niet langer laten wachten.' Ook Broekmans hoopt dat de planstudie snel van start gaat en dat na 2007 écht kan worden begonnen met de uitvoering. 'Ik zie het als een taak te proberen ook de planstudiefase te verkorten, waarmee we opnieuw als voorbeeld voor andere projecten kunnen dienen.'

KT

Meer informatie

Sjaak Broekmans,
Bewonersvereniging Overdiepse Polder,
(0416) 28 32 81.

Ben van den Reek,
provincie Noord-Brabant,
(073) 680 81 63,
bvdreek@brabant.nl,
www.ruimtevoorderivier.nl.

SJAAK BROEKMANS

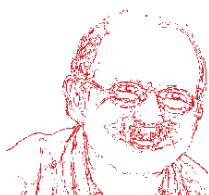

Gemeentebesturen moeten het lef hebben tijdelijke baggerdepots toe te staan

Toelichting

Decennia lang zijn kanalen, havens, vaargeulen en watergangen niet of slecht onderhouden, omdat er geen oplossing was voor het chemisch verontreinigd baggerslib. Vereenvoudiging van de milieuregels maakt het nu mogelijk om méér baggerspecie te hergebruiken. Voor het zwaarst verontreinigde slib blijven (tijdelijke) depots nodig. Maar baggerdepots zijn nergens in de omgeving geliefd.

'En doordat lokale bestuurders op de eerste plaats letten op de eigen gemeentelijke belangen en de stemming onder de bevolking, vormen ze een krachtige rem op de uitvoering,' zegt Joost van der Plicht, adviseur reststoffen van Waterschap Rijn en IJssel. 'Vandaar mijn stelling.'

TINEKE BIJ DE VAATE-DE JONG
WETHOUDER GEMEENTE NOORDOOSTPOLDER

Elkaar de (bagger)bal toespelen?

Een bestemmingswijziging levert over het algemeen veel kritiek en bijna altijd bezwaren op. Als burger moet je immers wel voor je eigen belang opkomen; bij de gemeente(besturen) gaat het algemeen belang voor het individueel belang. Dat geldt zeker voor een (tijdelijk) baggerdepot. Boeren, burgers en buitenlui spelen elkaar graag de bagger toe. Schoon water in Nederland: dat is in ieders belang! Een slibdepot in het Ketelmeer heeft veel schone waterbodems opgeleverd. Dat was een dure klus, maar het kan goedkoper. Zeker als gemeentebestuurders zich niet opstellen als politieke managers, maar gewoon de klus inhoudelijk aanpakken. Of willen we wachten tot men vanuit Europa het meeste van ons openbaar zwemwater als ongeschikt bestempelt? Regeren is vooruitzien, ook als het om (op het eerste gezicht) impopulaire beslissingen gaat. Laten we als gemeenten en waterbeheerder gezamenlijk de zaak oppakken. Een eerlijke communicatie met de burger over de problematiek en de kosten is daarbij een eerste stap.

JAN HENDRIKSEN
OUD-REDACTEUR DE WATER

Schone droom

Ik ben het oneens met de stelling. Ze wedt op het verkeerde paard, namelijk het gemeentelijke bestuursniveau. Soms helpt het in je meningsvorming om zo'n stelling naar jezelf te vertalen. Ik moet het lef hebben om een groot gat in mijn tuin te graven en tot in lengte van jaren de hele straat toestemming geven daar hun viezigheid in te storten. Nee dus, klassiek voorbeeld van NIMBY. Problemen die een hele regio of stroomgebied betreffen, dus meer dan één gemeente, moeten dan ook op een hoger bestuursniveau worden opgepakt en opgelost, in dit geval mijns inziens het Rijk.

Maar door het eindeloze consensusdenken in ons land kwamen oplossingen voor dit soort 'hete aardappel'-problemen de laatste decennia niet of moeizaam tot stand, terwijl bijvoorbeeld de Wet Ruimtelijke Ordening een aanwijzingsbevoegdheid kent. Mijn stelling zou luiden: hogere overheden moeten het lef hebben om - gebruikmakend van de aanwijzingsbevoegdheid - gemeenten te verplichten baggerdepots te accepteren. Maar met de wind die sinds kort uit politiek Den Haag waait om macht en bevoegdheden in de ruimtelijke ordening juist te decentraliseren, zal mijn stelling wel een schone droom blijven.

ALFRED VAN HALL
DIJKGRAAF WATERSCHAP HUNZE EN AA'S

Geen lef maar plicht

Ons leven kent lusten en lasten. Naast de plezierige gebeurtenissen zijn er teleurstellingen en soms ongewenste verplichtingen. Wat voor ieder mens geldt, geldt óók voor bestuurders. Het is niet alleen de fraaie nieuwe woonwijk, het schitterend gerestaureerde monument, het flitsend nieuwe zwembad of de verleidelijke golfcourse. Nee, het is tegelijk verantwoordelijkheid nemen voor vervelende erfenissen uit het verleden. Die hebben één ding gemeen: ze scoren niet bij de burgers. De grote hoeveelheden bagger die tijdelijk in depot moeten worden gezet, vragen om ruimte, die de burgers en bestuurders liever voor wat nuttigers reserveren. En wanneer de gemeente-bestuur-

ders geen ruimte geven aan de waterschappen om bagger te deponeren, loopt de waterkwaliteit gevaar, vermindert de capaciteit van kanalen, havens en vaargeulen en loopt het (bestuurlijke) bootje uiteindelijk vast in de prut van bestuurlijke onwil om impopulaire ruimtelijke voorzieningen te treffen.

Dit stukje generaliseert. Altijd gevaarlijk, omdat ik óók positieve ervaringen heb met gemeenten. De les: gemeenten, help waterbeheerders hun werk te doen. Baggerproblemen zijn lastig, maar oplosbaar!

WIM DROSSAERT
COÖRDINATOR BAGGERNET
EN DIRECTEUR SYNCERA WATER

Combinatie van onwetendheid en niet belangrijk vinden

Ik ben het volledig eens met de stelling. Baggerspecie scoort politiek gezien niet, omdat het imago van baggerspecie slecht is. Dat een tijdelijk baggerdepot niet meer is dan een opslaglocatie van licht verontreinigde baggerspecie die geen gevaar oplevert voor omwonenden, wordt nogal eens uit het oog verloren. Bij discussies rondom de aanleg van baggerdepots gaat het zelden om feiten, maar meer om emoties, die meestal door onwetendheid worden gevoed. Juist hier zou het een uitdaging moeten zijn voor gemeentebesturen om de burgers goed te informeren. Maar waarom zou je als bestuurder hier je vingers aan willen branden?

Het ontwikkelen van bedrijfsterreinen is in potentie een groter milieurisico dan de aanleg van tijdelijke baggerdepots, maar het is economisch zoveel aantrekkelijker dat je als bestuurder je hier wel graag voor inzet. Het is volgens mij dan ook een combinatie van onwetendheid en het niet belangrijk vinden, die het gebrek aan lef van gemeentebesturen bepaalt. Maar in hoeverre kunnen we dat gemeentebesturen kwalijk nemen, als de baggerproblematiek ook landelijk nauwelijks een politiek onderwerp is? Misschien moeten we daar beginnen.

Nieuwe zwemwaternrichtlijn leidt tot betere bescherming zwemmers

De nieuwe zwemwaternrichtlijn van de EU leidt tot betere bescherming van zwemmers. Zo mogen er minder ziekmakende bacteriën in het water zitten, moet per locatie een overzicht gegeven worden van mogelijke vervuiliingsbronnen, moeten er concrete maatregelen worden genomen en moet het publiek tijdens het badseizoen kennis kunnen nemen van de meetresultaten.

Tijdens de Milieuraad van 28 juni hebben de ministers van de EU een politiek akkoord bereikt over een nieuwe zwemwaternrichtlijn die de oude uit 1976 moet gaan vervangen. De kritiek op de oude was, dat hij alleen maar aangaf wat er gemeten moest worden en met geen woord repte over maatregelen waarmee de vervuiliingsbronnen moesten worden gesaneerd. Een ander nadeel was dat de oude richtlijn niet bepaald publieksvriendelijk was. Anderzijds dreigde de nieuwe richtlijn de lidstaten danig te beknotten. Nederland was bijvoorbeeld bevreesd de bevoegdheid kwijt te raken om zelf te kunnen aanwijzen wat zwemwater is. Daarnaast was Nederland, samen met andere landen, bang dat de nieuwe richtlijn niet meer uitvoerbaar was voor

de waterbeheerders. Maar omdat bijna alle Nederlandse wensen tijdens de Milieuraad zijn gehonoreerd, toonde staatssecretaris Schultz van Haegen zich zeer verheugd over het resultaat. De nieuwe richtlijn deelt zwemwater in vier categorieën in: uitstekend, goed, acceptabel en slecht. Van alle locaties moeten de lidstaten een overzicht publiceren van de vervuiliingsbronnen, en wijzen op de verhoogde risico's na een zomerse stortbui. Dan immers kunnen rioleringen hun taak niet meer aan en lozen zij hun inhoud via een

overstort vaak rechtstreeks op rivieren, meren of zee. Eerst moet nu het Europees Parlement instemmen met de nieuwe richtlijn. Die instemming wordt dit najaar of volgend jaar verwacht. Vervolgens krijgen de lidstaten drie jaar de tijd voor de (juridische) implementatie.

Meer informatie
Directoraat-Generaal Water,
Brigitte Dessing-Peerbooms,
tel. (070) 351 93 61, b.j.m.dessing-peerbooms@dgw.minvenw.nl.

Waterkaravaan attendeert op riooloverstorten

Burgers kunnen een bijdrage leveren aan het oplossen van de riooloverstortproblematiek, stelt een groot aantal maatschappelijke organisaties. In oktober organiseren zij de Waterkaravaan: een varende publiekscampagne gericht op duurzaam omgaan met water.

Regenwater verdwijnt over het algemeen samen met afvalwater in het riool. Bij heftige regenbuien raken deze gemengde riolen overvol en storten het rioolwater ongezuiverd op het oppervlaktewater. Nederland kent ruim 15 duizend riooloverstortpunten die gemiddeld vijf tot zeven keer per jaar hun afvalwater lozen. Dit heeft vérstrekkende gevolgen voor het milieu. De overvloedige regenval in het begin van de zomer bijvoorbeeld heeft geleid tot flinke watervervuiling door riooloverstorten. Honderden vissen zijn gestorven en voor een aantal plaatsen aan de Zuid-Hollandse kust is een negatief zwemadvies gegeven. Burgers kunnen een bijdrage leveren aan de vermindering van de riooloverstorten door het regenwater dat op hun

daken valt 'af te koppelen' van het riool. Het regenwater wordt dan opgevangen in de tuin (regenton, vijver, fontein of bodeminfiltratie) of in een tank voor gebruik binnenshuis (toiletdoorspoeling, wasmachine). Een alternatief is rechtstreekse afvoer naar het oppervlaktewater. Hierdoor raken de riolen minder snel vol, zodat wateroverlast en riooloverstorten afnemen. De overheid erkent het belang van afkoppelen. De meeste waterschappen geven hiervoor dan ook subsidie.

Waterkaravaan

De Waterkaravaan moet burgers bewust maken van het belang van duurzaam omgaan met water. Een tentoonstelling op een schip, straattheater, een informatiemarkt en diverse excursies maken deel uit van het programma. Daarnaast komen de praktische kanten van het afkoppelen van regenwater en andere duurzame maatregelen aan bod. De Waterkaravaan vaart in oktober door Nederland en zal aanmeren in Lelystad (2 oktober), Groningen (9 oktober), Den Bosch (16 oktober), en Bergen op Zoom (30 oktober). De karavaan is

een initiatief van onder meer: Stichting Reinwater, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, Stichting Natuur en Milieu, de milieufederaties van Groningen, Flevoland, Brabant en Noord-Holland, het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt, de Nederlandse Vereniging van Sportvissersfederaties, Stichting de Noordzee, de Waddenvereniging en de Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer. De Waterkaravaan wordt mede mogelijk gemaakt door Stichting DOEN.

De Waterkaravaan sluit goed aan op de landelijke publiekscampagne 'Nederland leeft met Water', die vanaf eind september via radio en televisie aandacht vestigt op het thema 'Water in de stad'. De afkoppeling van regenwater maakt hier deel van uit.

Meer informatie
Annemarie Terschure,
Stichting Reinwater,
tel. (020) 570 78 07 / 06 - 41 24 83 25,
e-mail: a.terschure@reinwater.nl
Het programmaoverzicht is te vinden op www.waterkaravaan.nl.

Vuistregels over de combineerbaarheid van waterberging en natuur

Het lijkt zo vanzelfsprekend: het combineren van waterberging met bestaande of nieuwe natuur. In een niet al te ver verleden stonden immers de beekdalen en veenweidegebieden regelmatig blank. In de praktijk komt de gewenste samenwerking tussen waterbeheerders en natuurbeschermers maar moeizaam van de grond. Natuurbeschermers vrezen dat waterschappen vaak te weinig oog hebben voor risico's. Waterbeheerders kunnen soms weinig begrip opbrengen voor de weerstand die de nieuwe waterplannen opwekken bij natuurbeschermers. Is hier sprake van conservatisme of is de terughoudendheid van natuurbeschermers terecht?

Om de risico's en kansen voor de combinatie van waterberging en natuur in beeld te brengen, heeft STOWA, het onderzoeksinstituut van de regionale waterbeheerders, aan Alterra gevraagd de bestaande kennis en ervaring samen te vatten. De resultaten van deze studie zijn vervat in het rapport Waterberging en natuur, kennisoverzicht voor de regionale waterbeheerder. Dit rapport

beschrijft veranderingen die zich voordoen in ecosystemen bij de (her)introductie van inundaties met oppervlaktewater in het regionale systeem en geeft vuistregels over de combineerbaarheid van waterberging en natuur. Op de website van STOWA staat een digitale applicatie, waarmee beheerders zelf een inschatting van kansen voor koppeling kunnen maken. Bovendien is er een brochure over dit onderwerp verschenen: Waterberging en natuur combineren.

De STOWA-opdracht komt voort uit het Pilot Programma Waterberging en Natuur, een gezamenlijk initiatief van RIZA, Unie van Waterschappen, LNV, Staatsbosbeheer en Vereniging Natuurmonumenten. Doel van het Pilot Programma is de uitvoering van WB21 te versterken door praktijkervaring met waterberging en natuur te bevorderen en kennis hierover uit te wisselen.

Meer informatie

www.stowa.nl, www.waterberging-natuur.nl

www.stowa.nl, pagina 'waterberging en natuur'

Eindhoven legt riviertje aan, in plaats van riool

Het riviertje de Gender gaat weer door Eindhoven stromen. Ooit gedempt als hinderlijk voor de stadsuitbreiding, krijgt het riviertje nu zijn loop – deels – weer terug. De gemeente ziet hierin een goedkopere manier om de overlast na een stortbui op te vangen dan wanneer ze meer rioolbuizen zou aanleggen. Het plan van de gemeente past in het streven om het regen- en afvalwater te scheiden. Door regenwater niet meer in het riool te laten lopen, wordt het overbelaste rioolsysteem ontzien. Daarmee moet een einde komen aan onderwater staande tunnels, kelders en ondergrondse parkeergarages na weer een zomerse plensbui.

De terugkeer van de Gender is het opmerkelijkste onderdeel van het Eindhovense Waterplan, dat verder voorziet in het aansluiten van enkele zuidelijke buurten op beek de Tongelreep. Regenwater dat daar valt, verdwijnt niet meer in het riool, maar loopt – ondergronds, dat wel – rechtstreeks naar deze beek.

Meer informatie: gemeente Eindhoven, afdeling voorlichting, tel. (040) 238 20 25

Impasse rond Maaskades doorbroken

Volgend jaar wordt begonnen met de verhoging van de kades in Roermond, Venlo, Gennep en Mook/Middelaaar langs de Maas in Limburg. De patstelling tussen de Limburgse waterschappen en het Rijk over wie opdraait voor beheer en onderhoud, is doorbroken. Het verschil van mening heeft de afgesproken verhoging twee jaar vertraagd. De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, Melanie Schultz van Haegen, vindt dat het onderhoud van waterkeringen zoals overal in Nederland voor rekening van de waterschappen komt. De waterschappen stellen dat deze kades ooit als tijdelijke maatregel zijn aangelegd en ineens tot definitieve waterkeringen zijn 'bevorderd'. Zij vinden het onterecht dat zij nu voor het onderhoud moeten opdraaien.

In juli zijn beide partijen overeengekomen de kadeverbetering en het beheer en onderhoud los te koppelen en het oordeel over de kosten van beheer en onderhoud over te laten aan een onafhankelijke commissie. Daarnaast heeft de staatssecretaris besloten de Maaskades onder de Wet op de waterkering te laten vallen, zodat de verantwoordelijkheden van Rijk en waterschappen straks wettelijk zijn geregeld. Het gevolg van dit alles is wel dat de doelstelling om de vier Limburgse plaatsen langs de Maas op 1 januari 2006 beschermd te hebben tegen wateroverlast niet wordt bereikt. In een poging verdere vertraging te beperken, bespreekt Luitzen Bijlsma, project-directeur van de Maaswerken, met de waterschappen of het mogelijk is om ook in de wintermaanden aan de kades te werken. 'Normaal gesproken mag je tussen oktober en april niet aan dijken en kades werken, omdat dan de kans op hoge waterstanden het grootst is. Maar in het geval van een gemetselde of een demontabele kade is dat misschien niet zo'n bezwaar. De waterschappen hebben in ieder geval toegezegd ons verzoek te bekijken.' Ook de betreffende gemeenten worden hierbij betrokken.

Meer informatie: Maaswerken, tel. (043) 387 03 03

Waterwijzer 2004-2005

In het kader van de campagne 'Nederland leeft met Water' is de 'Waterwijzer 2004-2005' uitgekomen. Een naslagwerkje met feiten en cijfers over het waterbeheer in Nederland en antwoorden op veel gestelde vragen. Ten opzichte van de vorige editie zijn veel gegevens geactualiseerd, verbeterd en uitgebreid. Nieuw is een overzicht van de stappen die in het waterbeleid worden genomen tussen nu en 2027. Ter gelegenheid van het Nederlandse EU-voorzitterschap is van de Waterwijzer 2004-2005 ook – in beperkte oplage – een Engelstalige editie beschikbaar. Gemeenten, waterschappen, provincies en rijk kunnen de waterwijzer bestellen via de webwinkel op <http://communicatie.nederlandleeftmetwater.nl>.

Meer informatie: Saskia Ras, Directoraat-Generaal Water, s.l.ras@dgw.minvenw.nl, of Inka Vogelaar, Unie van Waterschappen, ivogelaar@uwv.nl.

Brochure 'Europese Kaderrichtlijn Water - van beelden naar betekenis'

In augustus is een gezamenlijke brochure verschenen van rijk, provincies, waterschappen en gemeenten over de Europese Kaderrichtlijn Water en de uitvoering ervan in Nederland. Ook deze is te bestellen via de webwinkel op <http://communicatie.nederlandleeftmetwater.nl>.

Meer informatie: Silvia Schikhof, Directoraat-Generaal Water, s.schikhof@dgw.minvenw.nl, of Esther Rijnders, Unie van Waterschappen, erijnders@uwv.nl.

Houdbaarheid polderstrategie verstreken

HOOGWATERBESTENDIGE WONINGEN IN MAASBOMMEL

‘Deltawerken een grote vergissing’, kopte in juni een landelijk ochtendblad naar aanleiding van een net verschenen rapport. Dat is schrikken natuurlijk. Ook voor de gewraakte onderzoekers. Eerste reactie van Toine Smits van de Erasmus Universiteit die ochtend was: ‘O jé, even Apeldoorn bellen... Daar gaat wat mis!’ Aanleiding vormde een studie in opdracht van het Wereld Natuur Fonds die concludeert dat de traditionele aanpak van ons waterbeheer op den duur onhoudbaar is. Toch maar eens aan professor Smits gevraagd hoe we het waterbeheer dan wel duurzaam kunnen maken.

De enorme dammen die na de watersnood van 1953 werden aangelegd, brachten onze waterbouwkundigen wereldfaam. De Nederlandse manier van werken werd in veel landen een voorbeeld voor waterbouwkundige technologie. Maar ondertussen werden hier ook de nadelen zichtbaar van het afsluiten van zeearmen. Dat was reden voor het WNF om aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Radboud Universiteit Nijmegen te vragen een quick scan analyse te maken van de geschiedenis van het menselijk ingrijpen in onze delta. Met de conclusies van het rapport gooiden Toine Smits van de EUR en zijn collega-onderzoekers een knuppel in het hoenderhok. Natuurlijk was de beslissing om de zeearmen af te sluiten begrijpelijk in de maatschappelijke context van die tijd. Maar nieuwe inzichten, samen met technologische vernieuwing, vragen om een andere manier van omgaan met water met een meer flexibel waterbeheer en landgebruik. Een boodschap, volgens het WNF, die ook in het buitenland zou moeten worden uitgedragen.

Polderblindheid

In zijn afscheidscollege *Van keren tot innoveren. Veiliger zonder dijken*, ging professor Henk Saeijs van de EUR in

juni ook op het rapport in. ‘De polder is het ultieme bewijs van duizend jaar mismanagement in het waterbeheer wanneer het gaat om de bescherming tegen hoogwater’, zo luidde zijn opmerkelijke conclusie. Indijkingen en ontwatering van het veen noemde hij structureel verkeerde ingrepen, want daardoor stopte de sedimentatietoever en klonk het veen dramatisch in. Nederland groeide niet meer mee met de zee, en de bodemdaling - in duizend jaar ongeveer vijf meter ten opzichte van de zeespiegel - gaat onverminderd door. ‘Dat is geen verwijt aan onze voorouders’, aldus Saeijs. ‘Zij wisten niet beter.’ Erger vindt hij dat we het nu wel weten en toch niet de adequate maatregelen treffen. De polders worden volgebouwd met huizen, kantoren en bedrijven terwijl ze daar, gelet op de ondergrond, in feite niet echt geschikt voor zijn. De bewoners vertrouwen blind op de overheid en willen natuurlijk droge voeten. Gemalen worden gebouwd met als gevolg dat de bodem nog sneller daalt. ‘We bevinden ons zo op een doodlopende weg’, concludeert de scheidende hoogleraar. Saeijs pleit er daarom voor meer aandacht te besteden aan de oorzaak zelf dan aan de dijken en roept op tot innovatie. Ideeën zoals overlopende dijken, gecontroleerde inundatie van polders, en bouwen op water en moderne terpen zou-

den méér onderwerp van studie moeten worden. De sterke overtuiging dat de techniek altijd in staat zal zijn om de krachten van de zee te beteugelen, maakt de bevolking blind voor het werkelijke risico.

In de WNF-studie wordt beschreven dat weliswaar de waarschijnlijkheid van een ramp is verminderd, maar dat de schade die een ramp zou veroorzaken aan levens en goederen, veel groter is geworden. Nieuwe investeringen in de polder betekenen in feite dat de veiligheid er afneemt. Grote ondernemers hebben zoiets feilloos in de gaten en zij nemen dan ook geen enkel risico. Opgehoogde terreinen (grote terpen dus) bieden blijkbaar meer vertrouwen dan hoge dijken (zie de industriecomplexen bij Terneuzen).

Natuurlijke processen betere weg

Toine Smits, opvolger van Saeijs aan de EUR, geeft aan, dat niet technisch vernuft, maar natuurlijke processen een beter uitgangspunt zijn voor ruimtelijke benutting en waterbeheer. Hij wijst op de risico's van technisch falen en hoge onderhoud- en beheerskosten wanneer men zich alleen maar richt op waterkeren. Smits citeert ter illustratie uit het Technisch Weekblad de Chinese vice-minister van Water Resources, Suo Lisheng die dit voorjaar de noodklok luidde over oude dammen in zijn land die een gevaar vormen voor hun omgeving. 'Het water de ruimte geven en sedimentatieprocessen weer op gang laten komen, is een meer duurzame manier van omgaan met water en het op lange termijn behouden van land', zegt Smits. Lokale maatregelen binnen de grenzen van het natuurlijk systeem hebben zijn voorkeur. 'Niet alle Nederlanders kunnen op terpen worden gehuisvest, want zoveel zand is er gewoonweg niet en dat is ook economisch niet haalbaar', licht hij toe. Het voorbeeld van de ondernemers die meer vertrouwen hebben in terpen, verdient navolging wanneer het gaat om maatschappelijk kwetsbare activiteiten. Bijvoorbeeld bij de bouw van ziekenhuizen. Voor woningbouw zijn drijvende steden een goed alternatief. In Vancouver en Seattle zijn daar goede voorbeelden van. Daar vind je ook drijvende wegen. Smits denkt dat gemeenten, samen met de markt, een belangrijke rol in deze omslag in denken kunnen vervullen. Hij is ook optimistisch over de kansen

van slagen. 'Voorbeelden van successen zijn er ook al in Nederland', zegt hij, 'bijvoorbeeld een nieuwbouwwijk bij Maasbommel, waar hoogwaterbestendige woningen worden gebouwd.'

Hij verwacht zeker dat er meer zullen volgen. Wonen aan het water is immers gewild. Jammer is het wel dat deze projecten vaak voor de buitendijkse gedeelten van de rivier worden bedacht. Daar win je niets mee. 'De uitdaging is om zulke drijvende projecten ook áchter de dijken te realiseren en vervolgens de dijk terug te leggen. Zo krijgt het water echt meer ruimte.' 'Voor de civiel-technici in ons land is en blijft er werk aan de winkel', aldus Smits. Een meer duurzame benadering van het waterbeheer vraagt om innovatieve oplossingen waardoor Nederland ook op lange termijn bewoonbaar blijft.

Landgebruik aanpassen

Nu de Europese Unie zich uitbreidt, komt er meer landbouwareaal waarvoor geen markt is. Dat loopt in de miljoenen hectares. Het zou volgens Smits wijs zijn om op strategische plaatsen in het stroomgebied van Rijn en Maas de agrarische bestemming te laten overgaan in een watervasthoudende, natuur- of recreatiefunctie. Smits erkent dat een dergelijke transformatie van het Hollandse landschap veel tijd en geld kost. Daarom moet de overheid op zoek naar mogelijkheden om nieuwe marktmechanismen aan te boren die gaandeweg meer ruimte voor het water maken. Dat kan op verschillende fronten. Hij legt uit: 'Drijvende woningen worden een hype. Als de overheid dit goed oppakt, kunnen dijkerugleggingen daar gedeeltelijk uit worden betaald. Ook voor de landbouw in de kustgebieden zijn er meer mogelijkheden dan vroeger. Er komen steeds meer zouttolerante gewassen op de markt. Als we het goed aanpakken, praat over honderd jaar niemand meer over wateroverlast. Het water is dan onze vriend, niet meer onze vijand.'

KP

Meer informatie: Toine Smits, tel. (010) 408 23 80, e-mail: smits@fsw.eur.nl

DE VEERSE DAM

Chemische substantie lijkt veendijken natter te maken

Veendijken versterken met een kleidek of steunberm blijft de beste methode. Maar ook het bevochtigen van de uitgedroogde dijken met een substantie die veel weg heeft van zeepsop, lijkt een manier om een herhaling van Wilnis of Terbregge te voorkomen.

Terwijl Nederland vorig jaar zuchtte onder de lange droge zomer, als gevolg waarvan de waterstand in de Rijn een laagterecord naderde, was daar ineens het nieuwsbericht dat er in Wilnis huizen onder water waren gelopen na een dijkdoorbraak. Kort daarna, op 31 augustus, gebeurde iets dergelijks in de buurt van Rotterdam. Daar schoof de kade langs de tussenboezem van de Bergse Linker Rottokade weg. De gebeurtenissen kwamen als een verrassing: het was niet alom bekend dat een dijk ook bij droogte kon bezwijken.

Tot nu toe is het bij deze twee incidenten gebeven, ook al hield de droogte – die indirect de schuld kreeg van het weg-schuiven van de veenkades – min of meer tot dit voorjaar aan. De najaarregens waren niet bepaald overvloedig en bovendien gaven wetenschappers aan dat een eenmaal uitgedroogde veenbodem nog slechts moeizaam vocht opneemt. Daarom klonken ook dit voorjaar nog ongeruste geluiden over een mogelijke herhaling van Wilnis.

Goed nieuws

De laatste tijd zijn er ook hoopvolle berichten. Ten eerste is deze zomer veel natter, waardoor het acute gevaar voor nog een doorbraak snel minder is geworden. En in juli kondigde het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht

trots aan dat tien kilometer veendijken in De Ronde Venen waren verzwaaard. Ook andere waterschappen zijn bezig met tal van verbeteringsmaatregelen. En nu laat Kees Groothuis, woordvoerder van de Unie van Waterschappen, weten dat experimenten om water sneller een droge grond in te laten trekken en het daar vast te houden, succes lijken te hebben.

Zeepsop

Op 2 september 2003 – twee dagen na de tweede dijkafschuiving – vond op het bureau van de Unie van Waterschappen spoedoverleg plaats. De STOWA kreeg opdracht de droogteproblematiek te evalueren en uit te zoeken welke preventieve maatregelen kunnen worden genomen, zodat uitgedroogde dijken weer voor hun taak gesteld staan. Groothuis: 'Tijdens die sessie kwam een methode ter sprake die in Amerika bij golfbanen in zwang is. Om te voorkomen dat het gras geel kleurt, worden de greens met een soort zeepsoplossing bespoten.'

Surfactant heet het middel. 'Zijn belangrijkste eigenschap is dat het regenwater als het ware de grond in trekt, omdat het de oppervlaktespanning verlaagt', legt Groothuis uit. 'Het maakt druppels groter, waardoor die zich makkelijker aan gronddeeltjes hechten.'

In februari begon STOWA, bijgestaan door Alterra, met een proef. Op een geheim gehouden plek, ergens in Noord-Holland, werd een stuk veendijk van vijftien bij vijftien meter in tweeën gedeeld. De ene helft werd met surfactant behandeld, de andere niet. Met allerlei sensoren en andere meetapparatuur is vervolgens nauwkeurig in de gaten gehouden hoe de vochtuithouding reageerde op elke regenbui. Groothuis: 'De eerste maanden viel er nauwelijks verschil waar te nemen, maar in de loop van april bleek de behandelde plot significant natter te zijn.' Een verklaring voor deze late werking kunnen de onderzoekers nog niet geven. 'Het onderzoek loopt ook nog. Pas in februari 2005 ronden we het af.'

In *Delft Integraal*, het wetenschapsmagazine van de Technische Universiteit Delft, liet onderzoeker grondmechanica dr. ir. Stefan van Baars zich geringschattend uit over het zeepsopexperiment. Hij vindt dat de veldproef de aandacht afleidt van het echte probleem: dat de veendijken met bestaande methodes op orde moeten worden gebracht. Het zeepsop-experiment kán volgens hem "een methode zijn waarmee ze (secundaire dijken) wat veiliger worden, al voldoen ze dan nog steeds niet. (...) Maar het is onbetwistbaar beter om er eenvoudigweg een laag klei overheen te leggen."

Groothuis erkent dat dijken ophogen de beste methode is. 'Maar ook daar zijn nadelen aan verbonden. Klei is zwaar en dit extra gewicht zorgt ervoor dat het veen nog verder inklinkt. Verder spelen de kosten mee – surfactant is veel goedkoper –, valt het niet altijd mee om het materiaal aan te voeren en is er niet overal de ruimte om een veendijk van een steunberm of een kleidek te voorzien.'

Hamster

De dijk in Wilnis stond niet bekend als een sterke kering: immers, in 1993 had de Technische Adviescommissie Waterkeringen al gerapporteerd dat het slecht gesteld was met de secundaire dijken - de verzamelnaam voor alle dijken en polderkades die ander dan zee- of rivierwater buiten de deur houden. De TAW keurde ruim 150 kilometer zonder meer af, bijna tien procent van de lengte die de TAW'ers hadden onderzocht. Dat belooft dat voor het restant van de ruim 12.000 kilometer veenkades die Nederland telt, maar dat nog niet onder de loep was genomen. Van Baars maakte zich in Delft Integraal druk over de traagheid waarmee het onderzoek naar de stevigheid van de resterende duizenden kilometers secundaire dijken verloopt. Ook daar heeft Groothuis begrip voor, maar hij wijst erop dat na 1993 al een aanzienlijk deel van de regionale keringen is versterkt en dat werkzaamheden van een ander deel in voorbereiding of aan de gang zijn. Hij relativeert de bezorgdheid van Van Baars: 'Waterschappen hebben de risico's bij de secundaire waterkeringen en dus ook de veendijken geïnventariseerd en waar nodig maatregelen getroffen. En net als bij primaire keringen, kan ook bij secundaire keringen geen 100 procent garanties worden gegeven. We moeten de risico's overigens ook weer niet overdrijven: we hebben het bij veendijken over overlast. Vervelende overlast weliswaar, maar laten we wel wezen: in Wilnis is nog geen hamster verdrongen.'

WvW

Meer informatie

Unie van Waterschappen, tel. (070) 351 97 51

Tweede Kamer aanvaardt Implementatiewet KRW

De Tweede Kamer heeft ingestemd met de Implementatiewet Kaderrichtlijn Water. De Kamer nam een amendement aan om niet alleen de 'kunstmatige' en de 'sterk veranderde' oppervlaktewaterlichamen, maar ook de 'natuurlijke' uitdrukkelijk aan te wijzen in diverse wettelijke plannen. Ook de motie-Van Lith werd aangenomen. Deze roept de regering op om haar uiterste best te doen om met andere landen te komen tot een uniforme meetmethode voor knelpunten per (internationaal) stroomgebied. Ook vraagt deze motie om een duurzame, economisch verantwoorde invulling van de kaderrichtlijn, met het oog op een gelijk speelveld in Europa.

Eind juni behandelde de Tweede Kamer het wetsvoorstel voor de implementatie van de Kaderrichtlijn Water, dat eigenlijk al in december 2003 besproken had moeten worden. Het onderwerp werd toen van de agenda afgevoerd, omdat de Kamer eerst een notitie wilde hebben over de ambities van de regering en de gevolgen van de kaderrichtlijn voor Nederland.

Eind april zond staatssecretaris Schultz van Haegen deze notitie aan de Kamer. Daaruit blijkt dat de regering de milieudoelstellingen voor veel waterlichamen niet in 2015 kan halen, maar pas in 2027. Op 10 juni voerde de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat een rondetafelgesprek over de notitie met een groot aantal maatschappelijke organisaties. Sommige organisaties plaatsten kritische kanttekeningen, maar er bleek toch voldoende draagvlak te zijn voor de tussenweg tussen waterkwaliteitsambities en sociaal-economische overwegingen. Bij het wetgevingsoverleg tussen Kamerleden en de staatssecretaris op 24 juni, verweet J. Boelhouwer (PvdA) het kabinet te weinig ambitie te tonen door het halen van de milieudoelstellingen voor veel waterlichamen met twaalf jaar uit te stellen. De staatssecretaris gaf aan dat de kaderrichtlijn wel ambitieus is en dat er ruimte is voor lidstaten om het halen van doelstellingen te faseren. Verder vroeg M. van Lith (CDA) om een onafhankelijk onderzoek naar de kosten. De staatssecretaris zegde toe het Centraal Planbureau te vragen om

een quick scan. Deze zal over enige jaren, als er meer zekerheid over de milieudoelstellingen is, worden gevolgd door een uitgebreidere raming. J. Geluk (VVD) en C. van der Staaij (SGP) spraken hun zorg uit over de komende 'aanwijzing' van in totaal vijfhonderd tot duizend waterlichamen en de bestuurslasten die daarmee gepaard zullen gaan. De staatssecretaris antwoordde dat sommige lidstaten veel meer waterlichamen aanwijzen en dat de administratieve lasten haar aandacht blijven houden. Schultz van Haegen ontraadde het amendement van Van der Staaij om in wettelijke plannen ook 'natuurlijke' oppervlaktewaterlichamen expliciet aan te wijzen. De kaderrichtlijn schrijft dit niet voor, maar vergt slechts vermelding daarvan op kaarten, aldus de staatssecretaris. Het amendement werd niettemin aanvaard.

Meer informatie

Jan L. Spier, ministerie van Verkeer en Waterstaat, Hoofddirectie Juridische Zaken, sector Water, tel. (070) 351 83 62, e-mail: jan.spier@cend.minvenw.nl

Europa, best belangrijk

MIJNS INZIENS

Over het algemeen vind ik het niet aan te bevelen om een hele avond televisie te kijken. Er zijn boeiender bezigheden te bedenken. Toch heb ik laatst geboeid zitten kijken naar het avondvullend programma Zomergasten, waarin Morris Tabaksblat te gast was. Ik heb inmiddels uit de NRC en uit mijn kennissenkring begrepen, dat ik het een saai programma had moeten vinden, maar ik ben daarvan niet overtuigd. Met name het gesprek over de betekenis van Europa is mij bijgebleven.

Het is kenmerkend, zo vat ik het standpunt van Tabaksblat met eigen woorden samen, dat Nederland de Europese verkiezingen is ingegaan met de dubbelzinnige kreet: Europa is best belangrijk. Zo denken namelijk de politici in Nederland en dat dragen zij ook uit. Met de mond vol over het belang van Europa gedragen ze zich, of nog steeds Den Haag het middelpunt van de politieke macht is. Alleen als er iets misgaat, wordt de schuld op Europa geschoven. Dat aan deze internationale organisatie een aantal kwalen kleeft, is evident en dat daaraan gedokterd moet worden evenzeer, maar een feit blijft, dat de politieke macht in Brussel ligt en veel minder in Den Haag.

Wat voor de politiek in het algemeen opgaat, geldt mutatis mutandis ook voor het waterbeleid. Ik heb met genoeg gedurende enige tijd in waterschapsverband gewerkt en heb geconstateerd dat er in die kringen veel meer tijd en moeite wordt besteed aan overleg op nationaal niveau dan aan contacten met Europese politici. Pas sinds kort is een lobbyist vanuit de Unie van Waterschappen in Brussel neergestreken.

Tijdens een bezoek, dat ik enige maanden geleden met een waterdelegatie heb gebracht aan Nederlandse Europarlementariërs die geacht werden iets van het Europese waterbeleid af te weten, ben ik geschrokken van het feit, dat zij niet werden gehinderd door enige kennis van hoe door hen geaccordeerde regelgeving in de praktijk uitwerkt c.q. dreigt uit te werken.

Met het schaamrood op de kaken moesten wij vervolgens bekennen, dat wij niet goed wisten met wie, wanneer en op welke manier wij contact moesten leggen om enige invloed te hebben op de voorgenomen besluitvorming in het Europees Parlement. In Den Haag kennen we die wegen maar al te goed, al lukt het niet altijd ons gelijk te halen.

Een tweede feit van belang is, dat de verschillende landen het waterbeheer verschillend hebben georganiseerd en dat maakt het soms moeilijk in een naburig land de juiste gesprekspartner te vinden. Ik pleit zeker niet voor gelijk-schakeling van de organisatie van het waterbeheer in heel Europa. Eenheid in verscheidenheid is een goede zaak en er zijn vele wegen die naar Rome leiden. (Het zou overigens een aardig experiment zijn om een internationaal waterschap in het leven te roepen en te kijken hoe dat werkt.) Belangrijker is, dat met betrekking tot grensoverschrijdende wateren - en dat zijn er nogal wat - dezelfde uitgangspunten en doelstellingen worden gehanteerd, en dat viswater in België hetzelfde is als in Nederland. Het mag toch niet voorkomen, dat een Nederlandse gemeente in feite geen rioolbeheersplan kan maken, omdat zij afhankelijk is van een Vlaamse gemeente die dat niet hoeft. Ik weet wel dat de praktijk vaak vindingrijk is, maar voor een duurzaam beleid, dan wel - voor de lagere overheden zeker niet onbelangrijk - het verkrijgen van subsidies is dit verschil in regelgeving fnuikend.

Zowel voor het voorbereiden van de kaders als voor het op elkaar afstemmen van feitelijke criteria hebben de lokale en regionale waterbeheerders deskundigheid in huis, die zij ter beschikking moeten willen stellen van degenen die uiteindelijk de pap storten, de Europarlementariërs. Laatstgenoemden moeten er zich van bewust worden, dat de inbreng van de praktijk van wezenlijk belang is om tot uitvoerbare regels te komen. Onze eigen parlementsleden moeten een zekere bescheidenheid in acht nemen en zich realiseren dat Europa niet best belangrijk is, maar gewoon belangrijk.

Mr. Th.A.G.M. van der Weijden,
dijkgraaf waterschap Brabantse Delta